

15.11.2023, tark. 29.11.2023

Teivo-Mäkkylä -osayleiskaavan ELY-työpalaveri

Aika: 4.10.2023 klo 14-15.30

Paikka: hybridi – ELY-keskus/Teams

Läsnä:

Pauliina Pelkonen, Pirkanmaan ELY-keskus, Rakennettu ympäristö -yksikön päällikkö
Aino Hautala, Pirkanmaan ELY-keskus, Ylöjärven kuntavastaava
Minna Huttunen, Pirkanmaan ELY-keskus, liikenne
Heidi Rauhamäki, ELY-keskus, Vesihuoltopalvelut-yksikkö (Läntinen alue)
Ruut Rissanen, Pirkanmaan liitto, suunnittelujohtaja
Hanna Djupsjöbacka, Pirkanmaan liitto, maakunta-arkkitehti
Kirsi Luoto, Pirkanmaan maakuntamuseo, arkeologia
Pia Hastio, Tampereen kaupunki, yleiskaavapäällikkö
Esko Hyytinen, Ylöjärven kaupunki, kaavoituspäällikkö
Helena Ylinen, Ylöjärven kaupunki, kaavoitusarkkitehti
Kaisu Wallin, Ylöjärven kaupunki, maisemasuunnittelija

Poissa:

Miia Hinnerichsen, Pirkanmaan maakuntamuseo, toimittaa sähköpostissa jälkikäteen kommentin, joka liitetään muistioon.

Asia

Kyseessä oli Teivo-Mäkkylä -osayleiskaavan ehdotusvaiheen nähtäville asettamista valmisteleva työpalaveri. Pauliina Pelkonen toimi puheenjohtajana, kaupungin edustajat laativat palaverista muistion. Käytiin esittäytymiskierros.

Kaavaehdotuksen suunnittelutilanne ja sisältö

Palaverin tarkoitus oli käydä läpi luonnokseen saatuja lausuntoja ja niiden huomioimista kaavaehdotuksessa. Tampereen kaupungin kanssa on tarkoitus käydä erillinen työpalaveri. Väyläviraston kanssa käydään kaavatilannetta läpi kaksoisraidehankkeen palaverien yhteydessä.

Kaupunki esitteli yleiskaavan ehdotuksen tilannetta.

Kysymys raviradan toiminnasta. Alueella sijaitseva vuokratallitoiminta on siirtymässä toisaalle mutta valtakunnallisesti erityinen hevosklinikkatoiminta on säilymässä. Raviradan pohjoispuolelle on osoitettu uutta AK-aluetta. Ravitoimija tavoittelee uutta ravikatsomoa Mikkolantien varteen varatulle uudelle C3-alueelle, mahdollisesti muun palvelutoiminnan yhteyteen (esim. hotelli). Vanhan katsomon (kr) alueella osayleiskaavassa on asuinkerrostaloaluetta.

15.11.2023, tark. 29.11.2023

Kaupunki tavoittelee raviradan eteläpuolelle alakoulun ja yläkoulun sijoittamista. Koululaiset voisivat käyttää raviradan keskiosaa liikuntatunneilla päiväaikaan, kun ravitoiminta sijoittuu ilta- ja viikonloppuaikoihin. Ravitoiminnan yleisöluonne on muuttunut siten, että raveja tullaan aiempaa vähemmän katsomaan paikan päälle, kun pelaaminenkin voi tapahtua etänä.

Ylöjärvenharjun valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja geologinen arvoalue huomioitu osayleiskaavakartalla ja läheisten asuinkorttelialueiden rajauksissa. SM-merkintöjä tarkistetaan ja muutetaan tarvittavilta osin S-merkinnöiksi.

Osayleiskaavan asukasmäärätavoite mitoitetaan kaupungin kasvuohjelman (kv hyv. 12.12.2022) kasvutavoitteiden mukaisesti (+5000 asukasta).

Kaupunki on valmisteluvaiheen jälkeen laadittanut mm. seuraavia selvityksiä: selvitys Teivon junaseisakkeesta (Proxion), selvitys vesihuollon periaatteista (Ylöjärven Vesi Oy), hulevesiselvitys ja yleissuunnitelma (FCG) ja asemakaavatasoinen Teivon luontoselvitys (Envibio, 2023).

Raitiotien tarkentava yleissuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 13.2.2023. Väylävirasto laatii parhaillaan pääradan kaksoisraiteen yleissuunnitelmaa ja yvaa.

Osallistujien kommentit

Pirkanmaan liitto:

- Osayleiskaavassa keskeisiä huomioitavia seikkoja ovat liikenne, virkistysyhteydet ja arvoalueet, kaupan mitoitus sekä raviradan tulevaisuus.
- Miten yhteensovitetaan raviradan monikäyttöisyys ja turvallinen ympäristö. Koulun ja alueen asukkaiden mahdollisuus hyödyntää pelikenttiä ja raviradan aluetta tekee alueen kehittämisestä varteenotettavaa.
- Maakuntakaavan määräysten tulisi näkyä yleiskaavassa esim. geo-merkinnässä. Löytyy maakuntakaavassa jopa suojelualueena. Tulee huomioida mahdollinen suojelumerkintä ja miten harjun hiekkarinne saadaan suojattua asukasmäärän lisääntyessä vieressä.
- Seudullisesti merkittävä yhdysvesijohto ja määräys lisätään kaavaan.

Pirkanmaan maakuntamuseo:

- Maiseman ja rakennetun ympäristön osalta maakuntamuseon tutkija Miia Hinnerichsen lähettää kommentit jälkikäteen sähköpostitse (ks. jäljempänä). Paikallisesti arvokkaiksi esitettyjen rakennuskohteiden merkintöjä voidaan kartalta vähentää.
- Arkeologian selvitykseen on tehty museon pyytämät tarkistukset ja korjattu raportti toimitetaan museolle.

Arkeologian osalta seuraavat tarkistukset on saatu tutkija Kirsi Luodolta sähköpostitse 27.11.2023:

15.11.2023, tark. 29.11.2023

- **Kiinteä muinaisjäänös Hannula (muinaisjäänösrekisteritunnus 1000046612):** kohde on merkitty kaavaluonnoksiin SM-kohdemerkinnällä. Kirjaintunnus olisi hyvä vaihtaa kirjoitetuksi pienillä kirjaimilla sm. Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset -osiossa merkintä tulee kuitenkin esittää täsmälleen samanlaisena kuin kaavakartassa, mukaan lukien kirjaintunnus (= pieni sm). Sm-aluemerkinnän voi poistaa osiosta, koska yhtään muinaisjäänöstä ei ole merkitty näin.
- Kaavakartan mittakaavan takia muinaisjäänökset merkitään ensisijaisesti kohdemerkinnällä sm (Muinaismuistokohde) jonkin muun pääkäyttötarkoituksen alueelle. Kohdemerkintään liitetään määräys: ”Muinaismuistolaila (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Pirkanmaan maakuntamuseo) lausunto.”
- Kiinteän muinaisjäänöksen alueelle on merkitty asumisen aluevaraus (A), mikä vaarantaa kohteen ja sen ympäristön säilymistä. Maakuntamuseo esittää, että muinaisjäänös lähiympäristöineen liitetään osaksi virkistysaluetta (V). Mikäli tämä asumisen aluevaraus haluttaisiin pitää, voi pitää asiasta neuvotella mml 13 §:n mukaisesti Museoviraston kanssa.
- **Ns. muu kohde Hannula 2 (1000046617):** Kohdetta ei tule merkitä kaavaan. Kyseessä on hyvin nuori (1900-luvun loppupuoli) ja edelleen käytössä oleva rajamerkki, jota ei voida esittää arkeologiseksi suojelukohteeksi.
- **Muu kulttuuriperintökohde Vihattula (1000048731):** Historiallisen ajan asuinpaikan jäännöskokonaisuus Vihattula on kiitettävästi merkitty kaavaluonnoksiin osa-alerajauksena osaksi virkistysaluetta (V), mikä tukee kohteen säilymistä. Koska kyseessä ei ole muinaismuistolain suojaama kiinteä muinaisjäänös, kohde tulisi merkitä kaavaan S-merkinnällä, jonka selitys ja määräys ovat muotoa: ”Muu kulttuuriperintökohde. Alueella olevat asutus- ja elinkeinohistorialliset rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon (Pirkanmaan maakuntamuseon) kanssa.”
- **Muu kulttuuriperintökohde Vihattula 2 (1000046619):** Kohteen SM-merkintä on korvattava Muu kulttuuriperintökohde -merkinnällä (S). Inventointiraportissa mainitaan kohteen itäpuolella sijaitsevat kivijalat, jotka kuuluvat samaan historiallisen ajan pihapiirin jäännösten kokonaisuuteen. Kohteen laajuus saattaa siis olla suurempi kuin korjaamattomassa raportissa esitetty, ja se tulisi ottaa huomioon uuden alueellisen pääväylän ja kevyen liikenteen reitin linjauksessa, joka on merkitty kaavaluonnoksiin välittömästi kivrakenteen koillispuolelle.

15.11.2023, tark. 29.11.2023

ELY-keskus:

- Vaasantien varren Y-alueilla tulee huomioida melu ja pienhiukkaspäästöt. Esim. Tampereen puolella on tehty pienhiukkasselvityksiä.
- Myös HSL on tehnyt pienhiukkasperuskimallinnuksia. Puskiaisissa tehtiin putkimallinnus. Mahdollinen meluseinä voisi jopa lisätä pienhiukkasia aidan sisäpuolella, tuulettaminen on tärkeää. (Ylöjärvellä on aikoinaan tehty ilmanlaatuselvitys Rantajätkäntieltä.)
- Alueen poikittaisten liikenneyhteyksien huomioiminen kaavassa on tärkeää, jotta alueet eivät segregoidu.
- MA-merkinnän määräystä olisi hyvä avata.
- Lausunnossa ja kaavassa esitetty SAA-merkintä tulee muuttaa PIMA-merkinnäksi ja lisätä määräys. Määräyksessä on esitettävä, että alueen kunnostajan tulee huomioida maa-aineksen ja pohjaveden laadun selvittäminen ja puhdistaminen.
- Pahiten pilaantunut Nikron alue sijaitsee lähellä Mikkolantietä sekä sen alla: merkintä tulisi siis ulottua tiealueeseen asti.
- Luo-aluemerkintään tulisi lisätä, että säilytetään metsänä.
- Luo-2 lepakon elinympäristöä ei saa osoittaa asumiseen. ELY:n luontopuolen kanssa olisi hyvä järjestää erillinen palaveri.
- Toimenpiderajoitusta kaavan valmistumiseen ehdotettiin, otetaan harkintaan.
- Alueella on hyvä saavutettavuus ratikkapysäkeille.
- Pääradan osalta haasteena tulee olemaan mm. yksityisen Keijärventien radan ylitys, mikäli siltaa pitäisi korottaa. YVAssa myös tarkastelussa.
- Hulevesimääräysten tulee suosia läpäiseviä pintoja ja viherrakenteita. Ei kuitenkaan pima-alueilla.
- Pohjavesialue pitää merkitä yleiskaavaan, ei pelkkä muodostumisalue.
- Seudullisesti merkittävä yhdysvesijohto ja määräys lisätään kaavaan.
- Vesihuollon kehittämissuunnitelma käynnistetty, mikä on hyvä asia.
- Hyödynnettävä valmisteluvaiheen suunnitelmaa myös kaavoissa.
- Ylöjärven Vesi on suunnitellut Vaasantien pohjoispuolelle uutta runkolinjaa, joka yhdistyisi Hiitintielle.
- Hiilineutraalius ja ilmastokestävyys huomioitava haasteellisessa ympäristössä.

Tampereen kaupunki

- Tampereen kaupungin pohjakartta tulee lisätä kaavakartalle.
- Järjestettävään erilliseen palaveriin tulee kutsua Pia Hastio, Pekka Stenman ja Pekka Heinonen.

15.11.2023, tark. 29.11.2023

Jatkotoimenpiteet

- ELY:n kanssa järjestettävään luontopalaveriin voisi kutsua Aino Hautalan ja Tapio Van Ooikin tai Marja-Liisa Pitkäsen luontopuolelta. Palaverissa keskusteltaisiin erityisesti asuinkortteleista ja lepakkoalueista.

Rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevia huomioita, sähköposti 11.10.2023

Miia Hinnerichsen, Pirkanmaan maakuntamuseo, rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevia huomioita, liitettäväksi 4.10. kokousmuistioon:

Kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät ja -määräykset toivoisi, mikäli mahdollista järjestettävän oman väliotsikkonsa alla samaan tapaan kuin nyt Maankäyttö tai Liikenne.

Teivo-Mäkkylän osayleiskaavan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2021 tunnistettuja paikallisesti arvokkaita kohteita (kohteet 1-7) ei ole tarpeen osoittaa kaavakartalla, koska kohteet eivät ole erityisen merkittäviä ja osoitettu pääkäyttötarkoitus (A) mahdollistaa niistä suurimman osan säilymisen.

Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen (ma) merkinnälle tulisi lisätä sen arvojen säilymistä turvaava suunnittelumääräys, kuten km-alueilla. Esim. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Teivon raviradan ja sen katsomon on selvityksessä tunnistettu omaavan erityisiä arvoja. Pirkanmaan ainoana raviradana Teivon raviradalla voidaan nähdä olevan maakunnallisesti merkittäviä rakennetun ympäristön arvoja. (Pirkanmaan 2040 maakuntakaavan selvityksissä ei ole huomioitu moderneja kohteita, mistä johtuen ravirataa ei niissä ole tunnistettu maakunnallisesti merkittäväksi.) Yleiskaavan tulisi tukea arvojen säilymistä. Kaavakartalla katsomon kohdalla on kuitenkin ristiriitaiset merkinnät AK ja kr. Lisäksi vastineraportin perusteella ravitoimijan tavoitteena mainitaan nykyisestä katsomosta luopuminen ja uuden rakentaminen radan vastakkaiselle puolelle. Katsoisin, että ensisijaisesti tulisi tutkia mahdollisuutta kunnosta ja tarvittaessa laajentaa nykyistä arkkitehtonisesti arvokkaaksi tunnistettua katsomoa. Ehdottaisin, että AK-merkintä katsomon kohdalta poistetaan ja muutetaan E/VU-merkinnäksi ja katsomon Kulttuurihistoriallisesti merkittävä (kr) kohdemerkinnän lisäksi joko koko nyt kaavakartalla osoitetulle E/VU-alueelle osoitetaan myös Kulttuurihistoriallisesti merkittävä (kr) aluemerkinä

15.11.2023, tark. 29.11.2023

tai vaihtoehtoisesti E/VU-erityisaluemerkintään lisätään arvoihin ja niiden säilyttämiseen viittaava määräys esim.

Merkinnällä on osoitettu Teivon raviradan alue. Aluetta kehitetään monipuolisesti virkistyskäytön ja ravitoiminnan näkökulmasta. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kohteen suojelun tarve on selvitettävä kohdetta koskevan toimenpiteen tai asemakaavahankkeen yhteydessä.

Kaava osoittaa runsaasti kerrostalorakentamista Teivaalanharjun tuntumaan. Aineistoihin tulisi viimeistään asemakaavavaiheessa sisällyttää havainnekuvia, joiden perusteella voidaan arvioida rakentamisen vaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvoihin.

Luontopalaveri, ELY-keskus – Ylöjärven kaupunki 27.10.2023

Aika: 27.10.2023 klo 9-10

Paikka: Teams

Läsnä:

Aino Hautala, Pirkanmaan ELY-keskus, Ylöjärven kuntavastaava
Tapio van Ooik, Pirkanmaan ELY-keskus, luontoasiantuntija
Kaisu Wallin, Ylöjärven kaupunki, maisemasuunnittelija
Helena Ylinen, Ylöjärven kaupunki, kaavoitusarkkitehti

Teivo-Mäkkylä -viranomaistyöpalaverissa 4.10. esitettiin, että kaavan luontokohteista ja luo-alueista pidettäisiin vielä erillinen palaveri ELY-keskuksen luontopuolen kanssa. Erityisesti kysymyksiä heräsi lepakkoalueista, joita osayleiskaavan luontoselvityksessä (2021) oli havaittu ja Teivon alueella tällaiselle alueelle osoitettu kaavassa asumista.

Tänä vuonna 2023 on laadittu Teivon asemakaavatasoinen luontoselvitys, joka tarkentaa mm. entisen velodromin alueen lepakkohavaintoja. Selvityksen mukaan velodromin alueella ei ole havaittu merkittävää ja maankäytössä huomioitavaa lepakoille sopivaa aluetta. ELY-keskus piti uudempaa asemakaavatasoista ja lepakkoluokituksen sisältävää selvitystä yleiskaavatasoista luontoselvitystä vahvempana ja tuloksia voidaan käyttää yleiskaavatyössä. Muilta alueilta ei ole laadittu asemakaavatasoisia selvityksiä lepakoista. ELY toi esille, että yleiskaavatasoisesta selvityksestä puuttui lepakkoluokitus, mikä auttaisi havainnollistamaan kuinka merkittäviä selvityksen lepakkohavainnot olivat. Käytiin selvitystä ym. muita asioita läpi.

15.11.2023, tark. 29.11.2023

Keskusteltiin radan koillispuolisten metsäalueiden luontoarvojen ja rakentamisen yhteensovittamisesta. Luontoarvoja on myös vuoden 2021 selvityksen jälkeen hävitetty avohakkuiden yhteydessä.

Sovittiin, että kaupunki pyytää vuoden 2021 luontoselvityksen laatijalta teamspalaverissa ohjeistusta kohteiden ja alueiden kaavamerkintöihin.

Tarkentava palaveri yleiskaavatasoisen luontoselvityksen (2021) laatijan kanssa 2.11.2023

Aika: 2.11.2023 klo 10-11

Paikka: Teams

Läsnä: Kai Vuorinen, KV Ympäristö Oy
Kaisu Wallin, Ylöjärven kaupunki, maisemasuunnittelija
Helena Ylinen, Ylöjärven kaupunki, kaavoitusarkkitehti

- Käydään palaverissa läpi kohdat, jotka kaavassa pitää priorisoida ja mitkä voisi olla pois jätettäviä. Aloitettiin selvityksestä puuttuvasta lepakkoluokituksesta. Vuorinen oli tutustunut uuteen vuonna 2021 julkaistuun Suomen Lepakkotieteellisen yhdistyksen julkaisuun, jonka myös ELY-keskus toi esille lepakoiden luokittelussa.
- Vuorinen kertoi muistavansa tarkkaan tekemänsä havainnot kolmen vuoden takaa ja kuvasi maastokäyntejään seuraavasti: ”Kävin lepakkoalueilla kolme kertaa kaavaselvityksen yhteydessä heinä- ja elokuussa, jolloin sääolosuhteet ja lähtökohdat olivat hyvät. Polkupyörä oli mukana, jotta ei tule sivuääniä; hepokatit antavat sivuääniä havaintojen aikana, ääni on erilainen.”
- Palaverissa käytiin läpi ensimmäisenä Nikron tonttia, johon yleiskaavan luontoselvityksessä oli merkitty lepakkohavaintoja vuodelta 2020. Vuorisen mukaan lepakoiden ruokailu- ja levähdysalue oli yllättävä. Keskellä murskepintaista sora-aluetta ruokaili kolme pohjanlepakkoa, joiden piilopaikat saattoivat olla lähirakennuksissa. Vuorinen oli tarkistanut alueen keskiosan ja eteläosan jälkeenpäin uudelleen. Sora-alueella oli ruderaattikasvillisuutta ja siihen liittyviä hyönteisiä. Lepakot lensivät avoimen kentän yli, mikä oli melko poikkeuksellista. Kerrostalorypäs oli tärkeässä asemassa. Lepakot lensivät siellä.
- Kolme lepakkoa voi olla perhe. Kyseessä voi olla sen kesän poikanen, joka on 14.8. lentokykyinen elokuun puolivälissä.
- Vuorisen mukaan lepakkohavaintojen perusteella kyseessä voisi olla 3.luokan lepakkoalue. Alueella havaittiin kolme saman lajin lepakkoa. Kyseessä oli luultavasti yksi perhekuunta, joka tukeutuu viereisiin rakennuksiin.

15.11.2023, tark. 29.11.2023

- Jos alueella olisi näkynyt lepakoita enemmän kuin neljä tai jos alueella olisi näkynyt useampi kuin yksi lepakkolaji (esim. viiksisiippa, isoviiksisiippa), esiintymä olisi ollut merkittävämpi.
- Vuorisen mukaan yleensä vajassa tai puupinoissa voi olla asumukset, lämpöisempiä paikkoja voi olla kerrostaloissa.
- Toinen lepakkoesiintymä oli havaittu Ilmarinjärventieltä johtuvalla metsätiellä. Vuorisen mukaan pyörätien ja asuinalueen läheisyys voi olla hyväkin lepakoille: kaavaan voisi lisätä viheryhteyden nykyisen metsätien kohdalle.
- Metsätien molemmin puolin oli hyvät olosuhteet pohjanlepakolle. Alueella tehtiin näköhavainto ja detektorihavainto lepakoista: kaksi pohjanlepakkoa ja kaksi viiksisiippaa tai isoviiksisiippaa tarkoittaa, että luokitus olisi 2- / 3 -luokitus. Tähän kohtaan riittäisi viheryhteys-merkintä.
- Keskustelimme myös viitasammakoista Vuorisen kanssa. Hän oli ollut erikoistuneen viitasammakoselvittäjän opissa Kajaanissa. Allikko olisi tärkeä, lehtipuustoisuus vieressä. Viitasammakon jalassa oleva kyhmy on erilainen kuin ruskosammakolla.
- Kaava-alueella ei ole vesistöä.
- Eteläpuoleisella Isonsuonpuiston lammella Tampereella on havaittu viitasammakoita (yli puoli kilometriä Ylöjärven rajalta). Jos ojissa ei ole virtausta, on mahdollista, että viitasammakot voivat niitä pitkin siirtyä uusille sijoille.
- Luontoselvityksen k8-luontokohteet olivat omaleimaisia kasvillisuuspaikkoja, tietynlainen vanha rakennusalue, joka voidaan nähdä myös raivattavana. Jos liittyy luontoarvoa niin voi olla kokonaisuutena tietynlainen hämyinen aluehabitaatti, erikoinen tunnelma liikkua yöllä.
- K8-luontokohteet olivat kulttuurivaikutteisia. Alueella oli rakennusten kivijalkoja, perustuksia, vähän vanhaa romua. Alueella voisi säästää isoa puustoa ja alue voisi siten osittain säilyä uusien rakentamisalueiden välissä.
- Ehkä luo-merkinnän tilalla voisi olla MY-1 tai muu luonnonympäristöä ja kasvillisuuden ominaispiirteitä säilyttävä merkintä.

Kommentit ja tarkistukset saatu:

Tutkija Miia Hinnerichsen, Pirkanmaan maakuntamuseo, sähköposti 11.10.2023, rakennettua

kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevia huomioita liitteeksi kokousmuistioon

Heidi Rauhamäki, ELY-keskus, Vesihuoltopalvelut-yksikkö (Läntinen alue), sähköposti 20.11.2023,

muistokirjaukset ok

Yleiskaavapäällikkö Pia Hastio, Tampereen kaupunki, sähköposti 21.11.2023, ei huomautettavaa

Tutkija Kirsi Luoto, Pirkanmaan maakuntamuseo, sähköposti 27.11.2023, lisäykset muistioon